

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Losonezi-utca 16 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentelen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatali illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petisors térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket eifogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. — Az előfizetések legezlszerűben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** esupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A király és nemzet sérelme.

Magyar nemzet szabadsága, Magyarország alkotmánya, idegen zsoldos seregektől, honi belviszálytól gyakran volt már fenyegetve végelpusztulással. Háromszázötven éven keresztül majd minden emberöltő alatt folyt a vér a szent jogokért, melyeket „párducos“ Árpád és a koronás szent király egyházi és világi szomszéd hatalmak helyesléssel adott nemzetének. E jogokat és szabadságokat támadták meg már számtalanszor, csábítással és fenyegetéssel, szép szóval és erőszakkal, fegyverrel, idegen segítséggel és hóhérpallóssal egyaránt, de mindig jogtalanul, esupán azért, mert a magyar nem csuszó-mászó rab-szolga faj, de nyelvéhez, szokásaihoz, szabadságához és hazájához híven ragaszkodó nemzet, ki amily hűséggel ragaszkodott mindig királyához, ép oly kevéssé volt hajlandó engedni alkotmányos jogaiból, vagy elfogadni idegen hatalom zsarnokoskodását maga felett.

Alkotmányunk ellen történt támadások és sérelmek közül azonban oly vakmerőn és orezátlan nyílt kihívással tán egy sem tétetett, mint a legutóbbi, melyet Murgthali Lendl Vilmos császári királyi közös hadseregbeli kapitány inscenizozott, s az ország katonai főpa-

ranesnoka rendeletére összeült katonai becsületbiróság szentesített.

Ő, aki épugy a király mint a császár katonája, felmerre tételezni a koronázott s alkotmányra megesküdt királyról, hogy az alkotmányra tett esküjét megszegheti s az alkotmány hívei ellen vezetheti zsoldos seregét; s amért egy tisztársa, aki legfelsőbb hadura iránt szent hittel és hűséggel viseltetik, kimerte mondani, hogy ha az alkotmány ellen vezényelnék, ő — híven esküjéhez — nem lövetne a magyarokra, e nyilatkozataért e tisztársát becsületenül feladta s a katonai becsületbiróság által tisztí rangjától megfosztatta.

Ez a tény, a maga meztelen valóságában. Nem kell hozzá magyarázat, nem kell hozzá izgatás, hogy minden magyar kebelben felforrjon a vér, felgyuljon a megsértett nemzeti becsületnek alvó szikrája, s halált kiáltson a becsületen árulóra, ki alkotmányos királyt és nemzetet ily aljas gyanusítással képes bélyegezni.

Ez történik most, midőn a nemzet fátyolt vetett a közel sötét multra, felejteni akar minden keserű emléket, kibékült királyával s hűség-, szeretet- és ragaszkodással veszi azt körül, mert meg van győződve, hogy ő is szereti

e nemzetet, atyai szívéen hordozza annak jólétét.

És az igazságos királyt esküszéssel gyanusítja egy nyomorult alattvalója; egy másik hűséges alattvalóját pedig elítéli a becsület-biróság, amiért a király becsületét nem akarta kétségbe vonni.

Itt a felségsértést nem tagadhatja el senki sem, akinek a törvény szavairól s az eskü szentségéről egy parányi fogalma van; de azt sem tagadhatja el senkisé, hogy idegen zsoldosok, kik a magyar nép verejtékkel keresett pénzéből tartatnak, a magyar nemzet és alkotmány iránt kötelezve nem érzik magukat semmi tekintetben s az nekik csak éppen annyi, mint egy idegen, ki ellen akkor emelik fel fegyvereket, amikor tetszik.

És ezen a bajon segíteni kell, és segíteni akar mindenki Magyarországon, mert a helyzet türehetetlen. Tegnap a szabad szó kimondásaért gyilkolják le a magyar polgárt, ma kétségbe vonják a király esküjét és megsértik az alkotmányt, holnap talán már azért fognak felszurkálni, mert szeretni meri hazáját a magyar ember. Idáig engedni vinni a dolgot gyávaság, hazaárulás volna.

Egy testtel, egy lélekkel kell felszólalni e nemzetnek, a kiben legjobb

ban bizik, királyához folyamodni, hogy segítsen a bajon.

Az ország szíve Budapest megkezdte a mozgalmat, egyetlen egy hang sem szólalt fel ellene. Őt követi az ország valamennyi megyéje és városa. Ezt fogja tenni Gömörmege is.

És bizonyára jó eredménye lesz a közös akaratnak. **Pető Pál.**

Szontagh Bertalan alispán jubileuma.

(1881. szeptember 15.)

Ünnepélyes hangulatban mentünk a pel-süci vármegyeház ősi falai közé, hogy tanui legyünk azon ünnepélynek, melyet egy férfinak, a megye második fejének — közpályán való 40 éves működését méltánylandók — tisztelőre rendeznek. Ugyan — bár mi penditetük meg — csak neszt vettük a készülődéseknek, de tudtuk, hogy a közgyűlés tárgysorozata keretén kívül eső jubileum méltó lesz a jubilans érdemeihez. Nem csalódtunk. A megye minden részéből szokatlan számban gyűltek össze az értelmiség főbbjei, a földbirtokosok, a megyei nagy közönség színe-java, — a megyei központi, központ kívüli és városi tisztviselők, városok stb., hogy megüljék a napot ritka lelkesültséggel, megokolható, meleg ragaszkodással. Így kívánta ezt a magas fokú tisztelet, a multon alapuló kegyelet s a közszereket.

Az ünnepély lefolyásáról a következő képet adjuk:

Fél 9 órakor az ev. egyház megye 12 tagból álló küldöttsége kereste fel szobájában az alispánt s Czékus István sziperintendens üdvözölte egyházi érdemeiért. Az alispán halásan fogadta a váratlan megemlékezést, megígérte, hogy a magyar prot.

melyek egy megye vezetésében, öntudatos kormányzásában szükségesek; vallhatják róla, hogy működésének hatása meglátszik mindenben, mi szakkorébe vág s tetteit nemesen jellemzi. Ugy a szabadságharc előtt, mint az alkotmányos élet kezdetével nem kisebb szorgalommal igyekezett hivatalos kötelességeinek megfelelni, mint ma, — s az utóbbi óta a közigazgatás nagyobb horderejű és fontosabb teendői az ő vállaira nehezültek. — 1867-dik évtől mind e mai napig — már mint főjegyző is, — maga végezte az újoncz-állítást, — 1869-ben, mint népszámlálási elnök, elkészítette a népszámlálási terhes munkát, — 1872-ik évben készült megyerendezési munkalát is az ő műve, — alispáni hivataloskodása alatt pedig kiváltképp a közigazgatás jóságára, gyorsaságára és a megyei utvonalak javítására fordított kellő gondot.

Hazafiságának jellemzésére felhozott főszolgabírói idejéből (25 éves ifju volt akkor) tevékenységére, erélyességére és meleg honfui érzelmeire valló azon tény, hogy midőn Görgeinek mintegy 28000 emberből álló hadserege az oroszok által Vácznál megverve, étlen-szomjan tette meg a visszavonulást Putnokig, itt — a sereg megérkezéséről három nappal előbb értesült főszolgabírói intézkedései folytán — azt annyi kenyer, hus, bor s ezen felül a lovasságot széna és zab várta készen, hogy a szükséglet nemcsak teljesen fedezve volt, hanem a felmaradt felesleghől a sereg még 15000 részlet kenyeret s egyéb élelmi cikkekkel vihetett magával további útjára, — midőn pedig a Lajthához kiállított önkényes zászlóalj soraiba a megyei tisztikar legnagyobb része beállott, őt a megyei közgyűlés elbocsájtani s hivatalától felmenteni nem akarta.

Szontagh Bertalan idjének felmaradt részét nemes és terhes hivatalán kívül az ág. evang. egyház — melyhez maga is tartozik

TÁRCZA.

SZONTAGH BERTALAN.

(Élet- és jellemrajz.)

A megye szeretve tisztelt alispánjának 40 éves jubileuma alkalmából igen alkalomszerűnek tartjuk élet- és jellemrajzát a következőkben adni.

Szontagh Bertalan, Szontagh Adámnak, Szontagh Gusztáv nyugalmazott cs. kir. százados s a magyar tudományos akadémia rendes tagja testvére, — és Ábrahám Jozsefnek fia, született 1823. március 24-én Gömörmege Királyi községében. Iskoláit az akkor még fennállott esetneki, majd a sajó-gömöri, 1836. évtől pedig 1838-ig — a nagy arviz ideje alatt is — a pesti gymnasiumokban befejezvé, 1839—40-ik évben a jogi tanulmányokat Losonezon végezte s 1842-ben az akkori időben megkövetelt egy évi joggyakorlat és egy évi kir. táblai jegyzősködés után, a sz. Mihálynap ülésszak alatt, az ügyvédi vizsgát kitünő sikerrel tette le; megelőzőleg azonban már 1841. szept. 13-án Gömörmege tiszteletbeli aljegyzőjének s 1844. szept. 9-én Jankovich Antal főispáni helyettes által napidíjas (rendes) jegyzővé nevezetett ki. — 1845-ik évben a putnoki járásban al-, majd 1848-ban jul. 3-án. Szentmiklóssy Antal első alispán elnöklete alatt megtartott pelsőci állandó bizottmányi ülésben fősolgabírónak választatott; ezen hivatalát a világsi fegyverletetelig a megye közmegelegedése folytatta; 1850-ben putnoki járásbírónak nevezetett, de ezen állását sohasem foglalta el, magányába vonult vissza.

Az alkotmányos élet első sugarának felvillanásával 1861. évben március 23-án, a rimaszécsi kerületben országgyűlési képviselőnek megválasztott Kubinyi Rudolf helyébe lett

közfelkiáltással megyei főjegyző. Ezen állását a megyei törvényhatóságok működésének beszüntetésével s a provisorium életbeléptetésével — többi tisztársával együtt oda hagyta. A provisorium után jövő restauráció alatt, az alkotmány teljes visszaállításával, ismét főjegyzőnek kiáltatott ki 1867. april 27-én. Ezen tiszttségét, melyre 1872. január havában tartott tisztújítás alkalmával már harmadizben lett egyhangulag megválasztva, mindaddig, míg a rimaszécsi választókerületben ugyanazon év február 6-án Kubinyi Rudolf helyére (ki akkor hevesmegyei főispán lett) országos képviselővé meg nem választott, nagy szorgalommal vitte. — Az országgyűlésnek april hóban történt befejezése után hazatérve, újabb kitüntetésé várt rá, mert mint egyetlen jelölt nagy lelkesedés mellett választatott meg alispánul, mely állásában az 1878-iki tisztújítás alkalmával még inkább megerősített. Azóta a megyei alispáni hivatal bokros teendőivel foglalkozik.

Ennyit életrajzáról, fokozatos előléptetéseiről.

Jellemzését, mint a közpályán működőnek, megyei jegyzőkönyvi megörökítések után adhatjuk.

Midőn 1872-ben főjegyzőségéről képviselősege miatt leköszönt, következőt iktatta a gyűlés jegyzőkönyvébe: „A mennyire örülünk egyrészt, hogy a kitüntetett állásban közeli ismeréssel és tisztelettel bueszó tisztviselőnek alkalom nyujtatik: a törvényhozás országos terén értékesíthetni kiváló értelmi erejét: a veszteség súlyától áthatva valódi megilletődéssel fejezzük ki másrésztől sajnálkozásunkat a felett, hogy ezen kül- és bel-előnyökkel egyaránt megáldott férfit, kinél a képzett elne a gyakorlat terén a közügyek javára oly sok oldalulag hasznosult: — megyei életünknek a tettek mezején 31 éven át lankadatlanul közdő ezen bajnokát; az elvhű hazafit,

a tanácskozmány menetét a kor igényeinek megfelelő tudományosság és műveltség színvonaláról tájékozott elmeilel vezénylő előadót, ki a vitás kérdések genialis megoldását a megyei életbeni otthonossága s törvénykezési jártasságánál fogva alapos hozzászólással annyiszor könnyűvé tenni képesült, belviszonyaink célszerű rendezésére illetőleg alkotásának érdemteljes tényezőjét, — s életét megyéje javára a munkakedv és értelem hatályával feláldozó ügybarátot nélkülözniök kellett.”

Ily méltányló elismerés csak a megye nagy fiát, a Szontagh Bertalanéhoz hasonló jellemet illetheti.

A miket alispánvá választása alkalmával remek beköszöntő beszédében ígért, azokat — tanuja a megye — mind megtartotta. — „A törvényben megszabott kötelességeket híven és erayedetlen szorgalommal teljesítve, — a hivatal adta jogokat soha másra, mint hazájának és megyéjének boldogítására s anyagi ügy, mint szellemi felvirágzásának fejlesztésére használta“ „Zsenge ifjuságom első éveitől óta — mondta akkor — mint a közügyek egyszerű harezosa működtem a közélet mezején, — megtörténhetett, hogy a küzdelmek hevében olykor élesebb fegyvereket is használtam, melyek az ügy közkonájának megboesáthatók jövöre, mint bíró az igazság, törvény és részrehajlatlanság, mint a tisztikar feje, a szelidség, éber örködés, jó példa és buzdítás, végre mint elnök a pártatlanság, higgadság és vélemény, türelem fegyvereivel igyekeztem a jó sikert kivívni és biztosítani.”

Ismét a megye volt a multban s a jelenben tanuja, hogy igazat mondott.

Munka- s tisztviselőtársai, kik egykor és most hivatalos teendőiben hazafias értelemmel támogatják, a közügyek intézése körül vele közre működnek állíthatják róla, hogy olyan férfit, ki bir mindazon tulajdonokkal,

egyházi kötelemhez hiven mindent megtesz a jövőben is, ami tőle telik, a további bizalmat kikérve — magát az egyházmegye jóindulatába ajánlotta.

Azután Pelsűz város 6 tagu küldöttsége jött, melynek vezetője Szentpétery Sámuel érdemekben megöszült ref. lelkész kifejezte Pelsűz város szerencsés kiváltságait és az ünnepelt érdemei iránti hálás elismerését. Az alispán kijelentette, hogy Pelsűz város érdeke a megye érdeke, miért is tiszta szívvel fog ezután is mellette működni, s megköszönte a bizalom és szép kifolyását.

A gömörmezei községi és körjegyzők Friedrich Vilmos pelsűzi jegyző által tolmácsolták érzelmeiket, mire a felköszöntött kifejezett adott annak, mennyire tudja méltányolni terhes és fárasztó terükön a közigazgatás e buzgó közegeit s kijelentette, hogy bennük nem csalódott, felhívta, hogy működjenek tovább is hasonló szorgalommal és kötelességgel, mint eddig, s biztosítva jóindulatáról, egyszersmind megköszönte jelen figyelmüket.

Ratkó város két küldött által nyilatkozta ragaszkodását és hűségét, melyet az üdvözölt melegen fogadott.

Azután a katolikus papság hat megbízottja jelent meg s Pongrácz György K.-H.-váraljai esperes által tolmácsolták jókívánatait, osztva a kitüntetés, hosszú életkort kérve az alispánnak, aki válaszában hangsúlyozta, hogy a kitüntetések nem vágyik, de kitüntetésnek veszi a kath. papság most nyilatkozott bizalmát, melyért köszönetét fejezi ki, magát barátságukba ajánlván.

Az ünnepély a nagygyűlést megelőzőleg a nagy teremben folytatott. A rendkívüli számban megjelentek a belépő alispán nagy éljenzéssel fogadták, azután Ujházy Lajos főjegyző a megyei tisztviselők (mindnyájan ott voltak) nevében üdvözölte a jubileumot, egy kis visszaillesztést vette a multba, a midőn Szontagh Bertalan a közpályára lépett 19 éves korában. Végig futott röviden érdemes működésén, éltette őt s megtisztelő „emlék“ gyanánt egy díszalbumot nyújtott át a megyei összes tisztviselők aláírásával. (Az album Posner Károlytól került ki, gyönyörű munka, fehér alapon arany ezírfázatokkal, Gömörmeze s az alispán ezimérével. Az első díszes lap a következő felirattal bír:

Iglai Szontagh Bertalan, Gömör-Kishont t. e. vármegye alispánjának megyei tisztviselői közszolgálatában eltöltött 40-dik évfordulója örömteljes megünneplésének emlékére szeretete és tisztelete jeléül Gömör-Kishont t. e. vármegye tisztviselői).

Felállt ezután Sthymel Soma rozsnyói polgármester s szépen fogalmazott beszédjében a megyei rendezett tanácsú városok polgármestereinek érületét fejezte ki s átnyújtott egy billikomot. (A billikom remek mű, oldalán a következő bevesséssel: Szontagh Bertalan Gömör-Kishont megye alispánjának 40 éves köztisztviselői munkássága elismeréséül, Rózsnyó, Rimaszombat, Dobsina, Jolsva, Nagy-Rőze és Pelsűz városok polgármesterei. 1881. szept. 13.)

— ügyeinek szentelte és szenteli, mai napig is a gömöri esperességnek felügyelője. E téren is kifejtette egész tevékenységét, hogy ne csak az az egyháznak, de a hazának s a magyar nemzetiségnek is használjon, mi már azon tetteiből is kitünik, hogy a panszláv szellemű nagyrozei tót gymnasium felosztását és bezárását is ő vitte keresztül, és Kishontban a fűrészi makkaszkodó egyházat megmentette panszláv és hazafiatlan papjától.

Mint író közérdekeltséget keltett emlékiratot adott ki az 1848—61-iki korszak politikai eseményeiről. 1869-ben Gömörmezeiben eszközölt népszámlálás eredményeit a megye megbízásából összeállította s szakavatottan kommentálta. — Megyei gyűlési beszédei magasak, tömörek, mindig hatásosak, s szükséghez képest lelkesítő vagy mérséklők.

Mint ember közszeretettel áll, komoly, gondolkodó, sokszor erős modoru, de mindig higgadt, következetes s mindenekelőtt jószívű és igazságos, ki meg tudja becsülni embertársait, alattas közegeit, kiknek szorgalmát, szolgálatát jutalmazza is. Székhelye — Rimaszombat — társadalmi életében jelentékeny szerepet visz, a mozgalmaktól nem vonja magát vissza, tesz, gyarapít.

Ad multus annos!

—cs.

Fővárosi krónika.

Budapest, 1881. szept. közepén.

Egy tanárom tanított rá anno dazumal, hogy az okos ember azért okos, mert mindennek az okát kutatja. Ha már most, tisztelt olvasóm is ez elvből indulván ki, okát keresik, miért választottam én a fenti sokat ígérő s mégis üres címet, teljesedjék szent akaratom.

Hogy a mai, szabadon-sajátoló időben sem lehet mindenről „ungeniirt“ írni, azt tud-

Szentiványi Miklós, megyei életünk régi bajnoka és független fia éltette a párthú és jeles hazafiut Szontagh Bertalanban.

Ragályi Gyula hivatkozott téttdus életére, az alkotmányos élet ideje óta kifejtett gazdag munkásságára s a megye közönségének nevében indítványozta, hogy az alispán érdemei megyei jegyzőkönyvileg örökíttessen meg e közgyűlésen. Nagy és viharos éleljenések között elfogadtatott az indítvány.

Következett a főjegyzőhöz érkezett általa felolvasott s az ünnepeltre vonatkozó 3 levél Rozsnyóról, melyek egyike arany tollal kedveskedett a jubileum alispánnak. Az egyik levél így hangzik:

Tekintetes megyei főjegyző ur! Már két hét óta rheumatikus fogfájásban szenvedvén, igen sajnálom, hogy a holnapután megtartandó pelsűzi megyei gyűlésen, melyben a t. e. megyei tisztikar Szontagh Bertalan köztisztviselőben álló alispánj iránt 40 évi érdemud szolgálata alkalmából a tisztelet és szeretet adóját leróni s őszinte örömeinek kifejezést adni elhatározta — személyesen részt nem vehetek s a t. e. tisztikar ezen őszinte érzelmeinek nyilvánítását — mint jelenlevő nem oszthatom. — Miért is csak a jelen néma sorok közvetítése által vagyok kénytelen a t. megyei főjegyző urat felkérni, abbéli szívből fakadó kívánságomnak nyilvánítására és a t. e. megyei tisztikar kívánságaihoz leendő esatolására: hogy a 40 éves jubileumát ünneplő érdemud Alispán ur, mint a ki kitűnő hivatalképesség, — erély, ügyesség s hivatalos állásához kötött teendők gyors és pontos teljesítése tekintetében ritkítja párját, eddig szerzett és még szerzendő érdem babérain nyugodva, Hazánk, de különösen Megyeánk javára sokáig éljen!!! Tisztelettel maradván Rozsnyón, szept. 13. 1881. A t. főjegyző urnak alázatos szolgálója Hoffmann Vendel, megyei bizottsági tag.

A másik tartalma:

„Szontagh Bertalan alispán urnak!

Hazafiu szives visszaemlékezés megye főjegyzői nehéz pályája s az osztrák és panszláv suly alatt alkotmányos érzületben nemesen viselt jeles hivataloskodására.

A régi táblalibraktól.

Rózsnyón, 1881. szeptember 15.

A harmadik:

„Megyénk első ezen században legbuzgóbb hivatalnokának jutalma: „A közmegismerés és hála nyilatkozat“. Negyven éves megyei hivataloskodásu emléket ezen érzés emeli. Rózsnyón, 1881. évi szeptember 15.

A régi és új megye tagjai.

Ezen levelek felolvasása után ismét nagy tüntetés nyilatkozott

Időközben 2 távirat is érkezett az alispánhoz, egyik Brenez Lászlótól, másik gróf Serényi Lászlótól, mindakettő esatlakozik az üdvözlőkhöz s szerencsés kivánataikat küldik.

A délután 1 órakor befejezett közgyűlést követő ebéd előtt a 48—49-iki honvédek jelenlevő tagjai Abonyi Pál élén fejezték ki szerencsés kivánataikat. — Az ebéden a gratulációk színtén az alispán személye körül forogtak. (Ősi szokás, hogy a zöld asztalnál felszínre hozott kérdések a fehér asztalnál fe-

jük mindnyájan, még Verhovay Gyula is; de hogy vannak kérdések, pedig nem a legkényesebb fajtája, melyeket — helyi érdeknél fogva-e, nem fűrkészem — e lapok hasábjain még glaci-kesztűs kézzel sem szabad érinteni, ezt már csak én tudom, no meg e lapok — tisztelt szerkesztője. Erre a tapasztalatra a magam kárán jutottam.

Még nem volt oly régen, legalább mi ezivilek élénken emlékezünk rá, midőn a gemeinsame Armee 2 tisztje (lucus a non lucendo) félholtra vagdalt egy hírlapírót, s midőn én e diadalra, talán kissé tulipiros virágokból, rátettem a Siegeskranzot s a Kárpátoktól Adriáig mindenütt pezsgő szenedvények hevének közepette talán élesebb, de magában véve mégis halovány visszhangját adtam a felháborodott, különösen budapesti közleménynek: ezikkem Siegeskranzostul, mindenestől bejutott oda, honnan nines többé feltámadás, melynek esőndjével csak a sir nyugalma veltékdik — a papirkosárba.

S ha most, midőn ismét „férfiat éneklek“ az igénytelen krónikás bőrébe bujtam, kinek lehet is, kell is mindenről tudomást venni, tettem ezt azon reményben, hogy így „sine ira et studio“ a valót elmondva, senkinek sem fogok szemet szúrni, s meg leszek mentve a kellemetlen utókövetkezményektől.

Most ugyan nem történt ily vérfigyáló katasztrófa, de alapjában véve a meztelen tény, a Göczel és Lendl-affaire épenugy vérgisérti a nemzet jogérmelmét, loyálisát és alkotmányát, mint ama königgrázi akarom mondani kolozsvári attaque.

Főlölesleges tartom magat e botrányos eseményt ismertetni. Hisz tudja mindenki, legalább tudnia illik, hogy a szívünk vérén élődo hadsereg egyik kapitánya poharazás mellett addig provokálta Göczel hadnagyot, míg ez talán felhevülésében, jogosult dühében „eidvergessen“ nyilatkozatot becsátott ki szá-

jeztetnek be és egészítettnek ki teljesen.) A nagy tiszteletnek és szeretetnek szebbnél szebb köszöntőkben adatott kifejezés. Szólotak: Bornemisza László, Ragályi Gyula és Hámos Lajos (kétszer), azután az alispán az összesnek nyilvánította ki köszönetét. — Az ebéd alatt Palócz Kálmán jó zenekara zenélt.

Igy végződött ezen ünnepély, méltóan azokhoz, a kik rendezték, s ahhoz a kinek rendezték.

A gömör-kishontmezei közigazg. bizottság szakelődőinek havi jelentései nyomán összeállított első félévi jelentése az 1881. évré.

(Folytatás.)

IV. A tanfelügyelő ügyköréből.

Az 1880/81. évi összeírás szerint megyénkben található 25003 tanköteles 312 iskolában nyert oktatást, 29 községben nines ugyan iskola, de ezen községek a szomszéd községekhez vannak esatolva s ideiglenesen G. N. Hullecz tanköteleseinek oktatására is van gondoskodva. Egyébiránt G. N. Hulleczon, Mikócsányban megindítottak a tárgyalások községi, Tiszólezon egy magyar tantervű állami iskola felállítására nézve, s remélhetőleg mind három helyen megnyitvatnak a szükséges iskolák a legközelebbi tanévben. Hasonlóképen megindítottak a tárgyalások egy, Rimaszombatban, agyag-ípar tanmühellyel kapcsolatos polgári- s Dobsinán egy fiu- és leány ípar-iskola szervezésére. Mindkét város folyamodványa e tárgyban pártolólág terjesztett fel a vallás- és közoktatási m. kir. minisztériumhoz.

Az államilag segélyezett nagyrozei polg. fiiskola fokozatos tanítási sikere a nagy közönség méltánylásával ezen iskola népesedését is emelte, úgy hogy a jövő tanévre, midőn a VI. osztály és a mulakatos tanmühely szervezése is eszközöltetik, biztos számítás szerint legalább 80 növendékre van kilátás.

A magán iskolák nem szaporodtak, de a putnoki ízr. iskola közel állott a hitközség közönyössége miatt a feloszláshoz, közbevetésünk, s a kir. tanfelügyelő személyes intézkedéseinek sikerült az ott nélkülözhetlen iskolát újból biztosítani.

A tanítás sikere fokozatosan emelkedik iskolánkban. Erről kir. tanfelügyelőnk 68 iskolának látogatása alkalmával meggyőződött. Hasonló eredményt jeleznek az iskola-látogatók. A magyar nyelv tanítása valamennyi nem magyar ajku iskolában tanítatik a közoktatási minisztérium által kiadott tanterv alapján, még pedig több helyen: Dusan, Susány, Csetnek, Dobsina, Göcs, Fekete-Lehotán stb. oly eredménnyel, hogy a tanulók magyarul is beszélnek.

Kevés eredményt tapasztalni csak azon iskolákban, melyeknek tanítói semmiféle módszertani ismerettel és jártassággal nem bírnak: 7 ily tanító küldetett a f. e. magyarnyelvi pottanfolyamra Losoncra.

A háziipar vagy kézimunka tanítás az 1876/77. tanévben 16 többnyire városi leányiskolában tanítottat. A folyó tanévben 114 leány- és 106 fiuiskolában tanítottat a helyi

viszonyoknak megfelelő valamely iparág. Az eredmény oly megfelelő, hogy a f. e. augusztusban megnyitandó orsz. nőipar-kiállításra 72 leány-iskola küldött be nagybörzst nemesak használható, de versenyképes s 700 darabot meghaladó kézimunkát. Ezek előzetesen Rimaszombatban kiállítvatán, a közigazgatási bizottság testületileg megtekintette f. évi jul. 11-én s az iskolák valamint a felnőttek által kitüntetett eredményt már is dicséretesnek, a jövőre nézve pedig biztatónak találta.

A háziipar tanításának ezen rohamosnak mondható terjedését és meghonosítását tulajdonítjuk a gömörmezei háziipar és iparoktatást terjesztő egyesület támogatásán kívül első sorban az 1877-bea Rimaszombatban 42 gömörmezei tanító részvéte mellett megtartott tornaszati, kertészeti és háziipar pottanfolyamnak, s az évenkénti tanítói gyűléseknek, melyeknek egyik kiegészítő része az iskolai tanulók írásrajz és kézimunkáinak kiállítása is. A tanítók látván ilyenkor a szomszédos kartársaik által kitüntetett eredményt, a kellő időben alkalmazott buzdításra és utbaigazításra hozzáfogtak ezen új tanítási ághoz, s meghonosították iskoláikban. Meg kell jegyezni, hogy ez nemesak paedagogiai, de financziális akadályokba is ütközött, de ezeket is legyőzték, a tanítók nemesak maguk tanultak, de áldoztak is a szükséges anyagra.

Azért is igyekezett a közigazgatási bizottság a tanítói közgyűlések látogatását mindig könnyíteni, s a f. évben is elrendelte, hogy a pelsűzi tanítói közgyűlésre menő tanítók községek részéről fuvarral és rapidijjal segélyeztessenek. Ezen f. évi julius 6. és 7-én megtartott közgyűlésen, melynek lefolyása a tanítói testület paedagogiai, társadalmi emelkedéséről dicséretes bizonysgot tesz — 156 megyei tanító vett részt. Jó hatása megyei tanúgyünk emelésére kétségbevonhatlan.

A tankötelesek iskolába járását ezen félévben is szigoruan ellenőriztük, s nevezetesen a tornallyai és rozsnyói járásban a tankötelezettség pontos végrehajtása körül tapasztalt hanyagság megakadályozása iránt kellő sikerrel intézkedtünk. Egyébiránt, a mult félévben 11 nagyobb községben uralkodott vörheny az iskolalátogatás beszünetését szükségessé tette s az iskola-mulasztások számát tetemesen emelte.

Fegyelmi eljárásra egy tanító adott okot.

A fegyelmi bizottság jelen állomásáról való elmozdítását kérelmezte a vall.- és közokt. m. kir. minisztériumtól.

Köznepeünk szomorú, és még mindig hanyatló anyagi helyzete dacára csak 3 tanító kérelmezte fizetése behajtását.

Az oldalfalvi községi iskolai alap, rendetlen kezelés miatt már veszendőben volt, azonban ennek biztosítása kellő időben eszközöltetett.

Tiltott tankönyveket sem a tanfelügyelő, sem egyéb közegeink nem találtak körutjaik alkalmával.

A statistikai táblás kimutatás tanúgyünk 1881. első félévi állapotát feltünteti.

atyját Késmárkon, ki ilyen fiat nevelt a hazának. De legkiemelkedőbb s talán nem hatástalan lesz azon sürgöny, mely ő felségének „a legelső magyar embernek“ küldetett Miskolczra, melyben az alkotmányértök s szent koronát gyanúsítók méltányos büntetését kéri.

Az ifjuság megtette a magáét. Szeretettel ölelte keblére azt, ki utolsó menedéket keresett nála s — talált, forrón szorított kezét polgártársával, ki elég erős volt a hadsereg magyarfaló áramlatának mellét szegezni, ki később volt tisztí rangját odahagyni, mint egy talpalatnyit engedni abból, a mit minden áron el akartak benne fojtani, a mit mi polgárok h o n s z e r e t e t n e k nevezünk.

Most már rehabilitálva van, megnyerte a legszebb elégtételt a nemzet közvéleményének helyeslést, csak egy van hátra, melyre a kezdeményezést szintén megtette Pázmándy Dénes, orsz. képviselő, hogy t. i. az elkövetett kard helyébe a nemzet áldozatát díszkarddal tisztelje meg. Az indítvány általános helyeslése semmi kétséget nem hagy fenn arra nézve, hogy a nemzet filléréivel hozzájárul e cél eléréséhez.

A főváros atyái sokkal gyakorlatibb eszjárásuak lévén, nem ének meg esupán dicsőségből és lelkesedésből.*) Mig mi szedjük a jelen rózsáit s eszünk ágában sines a perczre gondolni, mikor a lelkek órája üt, addig őki számokra alapítva elméletüket, új temetkezési módot eszelnek ki: a hullaegetést. — Orvosi, közegészségi szempontból nem lehet ellene kifogást emelni, sőt, minhogy a szervi anyagok lassu és káros kibőzölgésének útját vágja, határozott előnyben áll a régi mód felett, de hol van az élet poézise, hol van a kegyelet?

*) A főváros azóta tüntetőleg nyilatkozott Göczel mellett. Szerk.

A gyümölcs-tenyésztésről.

Pelsücz, szept. hó.

Az országos gyümölcskiállítás érdekében közzétett cikkhez az ígért folytatás beküldésére provokálva vagyok. Provokálva két oldalról is; a szerkesztőség felhívása s a közönség hallgatása által.

Azt hittem, hogy mohón fogják az ügybarátok e tárgyat megragadni s véleményeket a dolog érdemére vonatkozólag nyilvánítandják. De a megyei pomológiai szövetkezet érdekében tett, úgy vélem nagyon is időszzerű felhívásom vizshangra nem talált; holott épen most volna ideje a kezdeményezésnek, úgy az országos mozgalmakat, mint a természet előhaladását tekintve.

Azonban a sajtónak kötelessége: szavát újra, meg újra fölemelni a közérdekű dolgok megkedveltetése céljából.

Nos tehát, próbáljuk meg népszerűbbé tenni ez ügyet: tegyük kísérletet egy, a kivételre vonatkozó tervvel.

A kezdeményezés fonalát a megyei gazdasági egyesület vehetné kezébe; — s hogy a siker annál inkább biztosítva legyen, szervezhetné a szövetkezetet a községeknek az egyesületbe bevonásával évi mérsékelt díjak fizetése mellett; továbbá egyetérve a megyei központi bizottsággal — felkarolhatná a községi faiskolák ügyét, erélyes intézkedések útján felügyelve, hogy azok tüzetes céljaikra használ-tassanak; ezekben azután évről évre vidékenként kiosztott, fajnóval ellátott gyümölcsfák tenyésztésével tételen kísérletet; — oda hatna, hogy községenként fiók-szövetkezetek alakuljanak, s így az egész megyei közönség idővel egy nagy kertészeti szövetkezetté alakulna, mely többé nem csak a gyümölcstenyésztés terjesztését tűzné ki feladatául, hanem a kertészeti ipar többi ágát is felvenné programjába, minek folytán az okszerű kertészethez szükséges ismeretek a nép rétegeiben is elterjednének.

A szövetkezés minél szélesebb kiterjesztésére a megyei bizottsági tagokon kívül sokat tehetnének a tanítók, kiknek időnkben úgy is nagyon szereti osztogatni a kor a néptanító nevet, s kiknek kezelése alatt állnak a községi faiskolák. — melyek első talajjal szolgálhatnának a szakismeretek terjesztésének; s azt hiszem, a tanítók tennének is szívesen többet mint jelenleg

Az iskolák helyzete azon idők óta sokat változott, jól előrehaladt; de ezt azon érdekltségnek lehet tulajdonítani, melyben azokat a társaság minden rétege részesítette.

Előre egy lépéssel! érdekeltsük most magunkat az iparkertek ügyei által; hiszen egy nemzedék jövője s boldogsága van itt is elodázva vagy előmozdítva a kertészeti ipar elhanyagolása vagy felkarolásával.

2. A gazdaközönségben érdekltséget és versenyt ébreszthetne kertészeti

tesznek s tehetnek, ha társadalmi uton a faiskolák kezeléséhez erkölcsi és anyagi támogatást nyernének.

Ez uton csakhamar virágzóvá tehetnők megyénk területén a kertészeti ipar ügyét, s kis paradicsommá varázsolnók a természet ritka szépségeivel ennek így is elhalmozott vidékeit; holott ha jelenleg elhanyagoljuk e dolgot a múlt évi rendkívüli hideg tél rombolása következtében annyira le fog lohadni a gyümölcstenyésztés iránti érdekltség, s ezzel együtt a kertészeti iránti előszeretet, hogy évtizedekbe kerül, míg majd ismét újabb erkölcsi lökést fog kapni a tétlen közöny, a varázs erővel bíró példák hatása alatt.

Nem lesz talán helyén kívüli, ha általánosságban röviden körvonalozzuk ama megpendített szövetkezetnek hatáskörét.

1. Felügyeletet gyakorolhatna a községi faiskolák felett; azok rendszeres kezeléséhez utasításokat adhatna s az utasítások keresztülvitelét ellenőrizhetné.

Valóban oly égető szükség volna erre, mint a napi kenyérre, most midőn a haladás zászlója ki van ugyan tűzve a kertészeti ipar terén; — de a mit nem amaz áldásos szellő lenget, mely termékeny időt helyez kilátásba, — hanem csak olyan hideg légáram, mely alatt elsatnyul a növényzet.

Lelket az ügybe! uraim ne hagyjuk tovább is guny tárgyul szolgálni ezen közönségünkre jelen állapotában rossz visszahatást szülő intézményt, a faiskolák ügyét.

Hallhatjuk még szájhagyományként beszélni, hogy a régi szolgabírák, kik szívükön viselték a nemzedék erkölcsi gyarapodását, — midőn községről-községre jártak személyes meggyőződést szerezni az állapotokról, nem kicsinylették az iskolákat megtekinteni; mert tudták, hogy egy nemzedék sorsa s a haza felvirágzása van letéve azokban.

Az iskolák helyzete azon idők óta sokat változott, jól előrehaladt; de ezt azon érdekltségnek lehet tulajdonítani, melyben azokat a társaság minden rétege részesítette.

Előre egy lépéssel! érdekeltsük most magunkat az iparkertek ügyei által; hiszen egy nemzedék jövője s boldogsága van itt is elodázva vagy előmozdítva a kertészeti ipar elhanyagolása vagy felkarolásával.

2. A gazdaközönségben érdekltséget és versenyt ébreszthetne kertészeti

junkat szívesen eléget — az eszme mégsem tud tért foglalni, mert mégis csak kedvesebb a temető kapuja felett olvasni, hogy „Feltámadunk“ mint a hamuvédrek rakodójában erről egészen lemondani, vagy legjobb esetben is azt írni ezimerül, hogy „Összegyuratunk“.

A hét nagy hordó-erejű (teljek kedve az orthológának) eseményei közül nem hagyhatom említetlenül a Blaháné szerződését sem. Ugyilátszik, hogy csak mint afféle újdonsült házaspár, kaczerkodikni akartak egymással. Tudja Pál, mit kaszál. Blaháné is tudja, hogy a sajtó rögtön eljásza a „Sok hűhót semmiért,“ mihelyt ő csak durcás fejcséjkébe veszi, hogy eljásza a népszinházal a „Divorçons-t.“ A „Váljunk el“ vigjátéki megoldást nyert, mi különösen a sajtó közbelépésének köszönhető, mely oly sokszor figyelmeztette őket Petőfi soraira:

Ha szívünk összeolvadna
Ránk be szép hajnal hasadna.

hogy végre magok is elhitték. Reményében egyik fél sem esakatozott, az egyik örül a repertoír biztosításának, a másik a 14 ezer floresnek, de „inter duos litigantes tertius est gaudens“ legjobban örül a közönség, melynek kiengesztelésére Éva ur akkoriban az „isteni“ Luiza kárptólásaul az angyali (Pálmay) Ilkát szerződtette.

Igy már biztos, hogy Blaháné nem egy sem a Hermína, sem a Woll- sem a Krisztina-bódékba s ha megy is októberben Berlinbe, csak mint pacsirtánk megy oda, hogy felvillanyozza a seres szomszédot, hogy megbizonyítsa, hogy nekünk is van kivételünk, de visszajöve elzengje nekünk újra a Tündérlakában:

Messze voltam, távol is volt
Jó dolgom
De a szívem csak azt mondja
Jobb otthon...

Lefkovic Lajos.

kiállítások rendezése által; mert a szavak csak buzdítanak, de a tettek ösztönöznek, s a példa vonz a jónak követségére.

3. Az igyekezetet növelhetné, a versenyt fokozhatná jutalmak kiosztása által.

4. Midőn már a gyümölcsészeti és kertészeti ipart meghonosította, a termények részére piacot szerezhetne az által, ha az országos kertészeti egyesülettel összeköttetésbe lépne, — s együttesen értékesíthetné egy-egy vidék nagyobb mennyiségű terményeit.

Igy lenne aztán elérve társulati uton, a mit egyeseknek elérni nehéz dolog, s csaknem lehetetlen.

Még csak egy pár szóm van befeljesül; az: hogy a kiket a végzet vezérszerepre hívott, gondolják meg, hogy a haza csak úgy virágozhatik fel, ha a lakosok közül még a legkisebb birtokosnak is alkalom, és mód van szolgáltatva a tisztességes megélhetésre, s nemesak, hanem a vagyon gyarapodásra is. S vajjon időnkben, midőn annyi panasz hangzik e részben közel és távol, nem volna-e egy hatatalmas segédeszköz ezen célok elérésére a kertészeti ipar felkarolása s annak a néppel való megkedveltetése? . . .

Fükö Adolf.

A dalárok őszi mulatsága.

Rimaszombat, szept. 14.

Az öröm és meglepedés édes érzelmével szeretünk társadalmi életünk mozgalmairól a nyilvánosság előtt beszámolni. Jól esik egyesek nagyra törő buzgalomáról a közönség kövétel. „igényes“ részét meggyőződtetni s egy szersmind a kíváncsi kisebb számú gyöngye nemet kielégíteni, jó kedvre hangolni. Vajha tehetnők ezt jó formában, alkalmasabb rovatban, de mikor parancsoló kényszerűséggel áll most előttünk a sokoldalú kötelesség s a lap megnagyobbítást sürgető szűk tere.

A dalárok hossza nyolc mulatsága f. hó 11-én, délután tartott meg a közkerben; sajnos, hogy már másod ízben makraneszokodott — engedetlen gyermek szokásaként — az idő, a mely csak egyedül volt az oka, hogy az ünnepély költőiből oldalról is nem sikerült egy, a hogy vártuk s a hogy sine exceptione mindenkinek — him és nönembeliének — vágyait kielégítette volna; ami azonban egy cseppet se vont le annak erkölcsi — csupán talán anyagi — értékéből. D. u. 3 órakor vonultak ki zászlójuk alatt, rendes szokás szerint a városháza előtt gyújtván rá először a lelkesítő nótára. Alig értek a kertbe, már szemezni, majd sürűn esni kezdett, úgy hogy a szűk fedél alá vonulva elmélkedhetek Jupiter szemtelenségéről. No de hát a dalár esupa tűz, azt nem íjeszti meg egy kis eső. Dalaláshoz fogtak, fűmigálták a ezudar időt. — lelkesítették a résztvevőket, a szíves vendégeket. Praecisioval, bámulatos jó kedvvel folytatták mindaddig, míg az ég is mosolyogni kezdett s a derűt felhasználva — a városból is kísértáltak a tánczenévesztet kedvelői. Hat óra felé a fiatalság lejtett, a hölgyek persze duplán kívántak a „jóból“, kipótólni akarván az otthon esuculást. Egy négyes, egy polka, esárdás, azután ismét a dallók álltak körbe s ingerelték tapsra s vivatokra a hallgatókat; 1/8 órakor azután a tánczosokat a „virradtig!“ jelszavú előőrök a Diana-fürdő nagytermébe vitték természetesen a cigányokkal együtt. A nők közül csak ezeket tudtam feljegyezni: Brones Margit, Löcherer Janka, Szabó nővérek, Süthő Marika, Birastingel nővérek, Benkovics Vilma, Chászár Margit, Hermann Irén, Záborszky Vilma, Soós nővérek. (Lehettek többen is, de boesámat, világoscen csak ezeket láttam).

Mi öregebbek a „Zöldfa“ vendéglátó nagy termébe mentünk — közvacsorára. A beírottak, illetve előjegyzettek száma 80 körül járt, de a vacsora folyamában 100-ra mehelgett a dalárok közmulatságát élvezni akarók száma. Együtt voltunk, a barátság, ember-szeretet melege hevített mindnyájunkat, egyformán jól találtuk magunkat, nem kifogásolva semmit. A derék énekesek gyönyörködtek változatos, szép dalaikkal, a 24 tag nem is hagyott kívánni valót hátra. Aki bírálai akarja őket, vegyen először ügyes s nagyon szorgalmat karmesterüktől leztek. A „jó étvágyat“ kívánás után hozzáfogtunk az evéshez és iváshoz. Midőn melegedni kezdtünk, hogy még nagyobb hevünk legyen: Baksay István ur, a dalegyesület elnöke, gondoskodott a lakoma fűszeréről, nagy animóval s szokott megyerő modorával felköszöntött bennünket — vendégeket, majd később visszahozta emlékünke a közelmúltat s ifjú tüze, hazafiai felső foku lelkesedésre gyulasztva: éltette

Csieder Károly urat, ki az őt szerető polgártársak társaságát soha nem mulasztja el — fölkeresni. Szívünk legszentebb rejtékéből tört ki ajkunkra s szállt onnan feléje a dörgő tapsvihár s hosszú éljen! Bodor István ur, a dalárdának unjonnan választott alelnöke, meleg és szép szavakban Szóllóssy István kedves társunkról s a dalárdának volt alelnökéről, emlékezett meg. Törköly József ur pedig a példás és ifjú tűz elnököt Baksay István urat köszöntötte. Es valóban mind az elnök, mind az alelnök oly hű, tántoríthatlan és lelkes tagjai illetve vezetői annak az egyesületnek, melyet mi büszkén mondunk a „magunkéknak,“ hogy róluk megemlékezni nemesak illó, de a kötelesség, méltányosságba vágó dolog. Sokáig éljenek a közkelettel együtt! Volt még néhány vad toaszt is, a melyek tartalma kiröpl az ember fejéből — hajnalra. A mulatók azután éjjel felé szétoszlottak egy kedélyesen eltöltött délután és este emlékeivel. A fürdőben 9 óráig táncoltak, míg azután a szépek a szakadói esőzés szünetelését bevárva — az át nem virraszthatott éjszakára gondolván, egy kis haragoskával szívükben mamáik és esernyőik oltalma alatt hazatértek — aludni. De azért ma is elmennének még a dalárda mulatságára!

Abellino.

Hírek és vegyesek.

Rimaszombat, szeptember 17.

A megyei közgyűlés lefolyásáról szóló hosszabb tudósításunkat jövő számunkban hozzuk, egyelőre a választásokat érdeklőleg annyit írunk, hogy a központi árvaszéknél megüült előadói állomásra Lengyel Andor helybeli ügyvéd, a központi választmányba Radvánszky Károly (bold. Jankó Miklós helyébe), az igazoló választmányba dr. Szabó Sámuel választottak meg.

Rimaszombat városa ma, f. hó 18-án, a pelsüci megyei közgyűlésen megünnepelt Szontagh Bertalan alispán iránti meleg érzületének és kegyeletének kifejezést adandó — fáklyászenét ad, a mikor egyszersmind egy küldöttség — a polgármester élén — diszkardot fog átnyújtani az ünnepeltnek. A szép actus lefolyását jövő számunkban vesszük olvasóink.

A király a gömöriekhez. A folyó hó 11-én végbement miskolci fogadatok alkalmával a király Gömör megye küldöttségének, a küldöttség vezetője Fáy Gusztáv főispán üdvözlő megszólítására következőleg válaszolt: „Öszinte köszönettel viszonom az imént kifejezett hűséges érzelmeket s itteni megjelenésüket. Adja az ég, hogy a természet által becses adományokkal megáldott szép megyéjük tartós anyagi jólétnek, valamint a közművelődés és jó közigazgatás előmozdítása által teljes meglepedésnek örvevndhesen. Ezt kívánom szívből önöknek és küldöiknek mindenkor jóakaró indulattal.“

A hódoló küldöttség egyes tagjai f. hó 12-én, Fáy Gusztáv főispán, Szontagh Bertalan alispán pedig 13-án érkeztek vissza Miskolcra, az utóbbiak részt vettek a hétfői udvari ebéden.

Esküvő. Szontagh Zoltán szolgabíró, Szontagh Bertalan megyei alispán fia, jövő hó 1-én fogja tartani egybekelését Szentiványi Róza, Szentiványi Árpád országos képviselő leányával Felfaluban.

Esperesválasztás. A gömöri ref. egyházmegye Tornallyán tartott őszi közgyűlésében Nagy Pál tornallyai lelkész, megyei tanácsbíró s dékán esperessé választotta.

A rimamurány-salgótarjani vasmű egyesület, mely tudvalevőleg a nyár folyamán fusionálás által keletkezett, tudomasut hozza, hogy a volt salgótarjani részvények kieserése az új társaság részvényeivel folyó hó 6-tól történik. Az új társaság összes tőkéje 7.350.000 frt, miből mintegy három millió forint unjonnan kibocsátatik. Valószínű, hogy a piacra kerülő összeg e számot felülmulja, mert a finanszírozó konzorcium jelentékeny mennyiségű salgótarjani részvényeiért szintén fuzió-részvényeket kap.

Megeyi alispánunk Coburg Ágost hg halálakor táviratilag a megye részvétét fejezte ki, mire a következő válasz-táviratot kapta: „Szontagh Bertalan alispán urnak. Fogadja Gömör megye részéről kifejezett részvéteért öszinte köszönetemet, Hg. Coburg Fülöp.“

A nőiparkiallítás bíráló bizottsága ezüstéremmel jutalmazta Fábry János felsőbb leánynevelő iskoláját, Herman Irén nőiparműhelyét, — b r o n z é r m e k k e l pedig III. osztályban a következő gömör megyei népiskolákat tüntette ki: pokorágyi ev., alsó-sajói ev., helpai r. kath., dobsinai községi, nagyrozei ev., nyustyai, dúsai ev., pelsüci r. kath., jolsvai, osgyáni ev., bátkai ref., simonii, rozsnói, sajógömöri, serkei, derencsényi ev., veszverési ev., jánosii ref., abafalai r. kath., rimaszécsi ref., putnoki, hangonyi r. kath., szirkai ev., fazekas-zsaluzsányi r. kath., k-h-hosszuréti, hisznyi ev., szelezei, göcsi ev., nagyszuhai r. k., tiszolezi ev., rimabányai, rimabrézói ev., brussói ev., otrokocsi ref., rimóczi ev., rochfalai, bugyikfalvai, darayai, hanvai, iványii, keleméri, kiet-

te, runyai, bejei, susányi, szutori és szalóci népiskolák. Összesen 51.

— **Gyászjelentés.** Birnstingel Edéné szül. Matták Mária saját fia és Sándor: — továbbá Birnstingel Sándor és neje szül. Remenyik Karolin gyermekeikkel: Emil, Adél férjezett Bodnár Endréné, Matild férjezett Pekár Ármáné, Aurél, Hermin, Kornélia és Ida: — Zedy Hermin és a számos rokon nevében is megtört szívvel jelentik a forrón szeretet férj, édes atya, fivér, sógor, nagybátya és unokatestvér Birnstingel Ede herceg Bibesko Miklós uradalmi főmérnökének Bukarestben, folyó évi szept. hó 14-én, d. e. 11 órakor, hosszas szenvedés után, életének 51-ik évében, szívzélhűdés következtében történt gyászos elhunytát. — A megboldogult földi maradványai az ág. ev. egyház szertartásai szerint, folyó hó 17-én, d. u. 4 órakor fognak a rimaszombati sírkertben örök nyugalomra tétetni. Legyen áldott emlékezte!

— **Katonák átvonulása.** Egy tüzérezred I. számú ütegosztálya folyó hó 21-én érkezik városunkba, mely áll 1 törzstiszt, 15 főtiszt, 321 legény, 178 ló, 16 ágyu, 12 fuvarszekérből, s itt 22-én pihenőt tart. Ezt felváltva 23-án 1 törzstiszt, 11 főtiszt, 252 legény, 139 ló, 12 ágyu, 12 fuvarszekér jön ide s tovább megy. 24-én 7 főtiszt, 190 legény, 153 ló, 10 ágyu, 7 fuvarszekér követi. — A II. számú üteg-osztály pedig átvonul szept. 19-én. Putnokon, Feleden s Ajnácskőben pihenőt tart. IV. számú városunkon keresztül Osgyánban hál meg. — Lesz dolga Barna Imre kapitány urnak!

Gyermeksikkasztás. Ispánmezőn, hol 2 év előtt ugyanilyen eset adta elő magát, egy állítólagos hülye leány gyermekét az udvaron megszűlvén, azt a kertbe dobta s ott is hagyván, a szegény ártatlan teremést az ebek tépték széjjel s magrágták annak fejét, kezefejét és az egyik lábát; a szivtelen anya műveletének egy 5—6 éves leánya tanuja volt, s ez azt vallja, hogy az újszülött gyermek élt, mit azonban az anya tagad. — Az azonnal megindított hivatalos vizsgálat fogja kideríteni a valót.

Niemovský nihilista megunta Magyarországot, hol alkalmazást nem tudott találni, elhagyta Thuránszky Marcellt s a fővárostól utlevelet kérve — Bécsbe ment. Nyugtalan természetű ember lehet.

— **Egy német turista** az „Oesterreichische Touristen Zeitung“ 5-dik számában a magyar Kárpátokról írva az aggteleki és dobsinai barlangokról így ír: „Az aggteleki barlang leírásával kezdem. Hogy ezen esepkkőbarlang nagyszerűségéről fogalmat nyújtsak, csak azt említem meg, hogy annak átvándorlására teljes nyolc óra szükségeltetik. Ezen barlang esodaszerű és legkülönfélébb képződményei — fájdalom — még nagyon kevésé vannak ismertve és ismerve, hogy látogatottsága nagyszerűségével arányban állana. A teljes átkutatása ezen barlangnak még nagyon sok esodaszerű juttatna napvilágra és a „magyarországi Kárpát-egyesület“ tagjainak, valamint kitűnő kutatóinak még nemely nehéz földadat megoldását nyújtaná. Szerencsekívánataink kísérik őket ezen munkában. Ezen barlang különösen szép részeiből magnevezem a nagytermet, a nagytemplomot, Maria hegyét, a Paradicsomot, a zsidó templomot és a denevér barlangot. A benne folyó vizek közül felemlitem a Stixet, Acheron és rókaluyki vizet, mely vizek sok tavat és érdekes vízeséseket képeznek. — A különböző termekben tett lövések oly mennydörgésszerű robajt adtak, hogy azt lehetett hinni, hogy az egész hegy összeomlik. — Innét Rozsnyón (kitűnő fekvésű város és fürdőhely) át Dobsinára, a jégbarlanghoz utaztunk. — Ezen jégbarlangot teljes szinpopájában, electromos fénynél, gyertyák által megvilágítva láttuk, s azt leírni talán nagyon gyöngé, mert ezen esodaszerű barlang szépsége és bája — mely csak 1870-ben fedeztetett fel — kigunyol minden leírást s így csak azt mondom: menjetek oda és nézzétek meg magatok.“

A régi tizes bankók iránt nagy idegenkedéssel van a köznép egyes helyeken. — A pelsőczy megyei közgyűlés alkalmával tapasztaltuk, boltokban, s privátembereknél lehetetlen volt régi tizeseket feiváltani, azt hiszik

hogy értéktelenek, sokan pedig nem akarnak velők az adóhivatalba járadni.

Hasznos gyögmód. Hölgyek migrainje ellen egy élezes uri ember a következő gyögmódot ajánlja: Végy néhány óraláncot, esavard be egy valódi schawlba, helyezd el egy páholyba az operában s végre adj mindezekhez egy házibarátot és ismételd ezt hetenkint kétszer. Hatásos kura, de csak nagy városokban.

Európa hadi költségei. A hadi költségvetések nemcsak minket nyomnak oly súlyosan, de Európaszerte minden államot, mi némi vigasztalásul szolgálhat nekünk. Németország békeállománya 450000 ember (közte 18000 tiszti) évenként 206 millió forintba kerül. Franciaország 472000 békekatonájára 786 és fél millió francot költ, (315 millió frt.) Oroszországnak most 600000 embere van fegyver alatt és 309 millió frtot költ rájuk. Olaszország 210000 embere békében 83 millióba kerül, s Anglia 100000 embere 168 milliót emészt föl. A mi hadseregünkre, melynek békeállománya 368000 ember, 105 millió forintot költünk évi eltartásul, ide nem számítva azonban azon roppant nyugdíjakat, miket az egész külön hadsereget kitevő penzionált és rokkant tisztikar huz.

A tiszolci 13 próbás atyafiak ellenünk való szörnyű felindulásukban most kutatják lapunk ottani levelezőjét, s kába erőlködéssel neki estek egy gyanuba vett „magyar“-nak, s azzal akarják megboszulni, hogy szertárból semmitsem fognak ezután venni. Hát csak lövöldözzenek tovább is a bodzafapuskás urak, ajánljuk azonban, hogy a verebet magukhoz közel eső fészekben keressék!

A Göcزل-ügy. Az országszerte nagy jelentőségűvé vált Göcزل-ügyről röviden mi annyit írunk: hogy a főváros egy sürgős feliratnak a m. kir. minisztériumhoz intézését, melyben a kormány szigorú vizsgálat megtartása mellett a nemzet méltóságához illő példás elégtételnek haladéktalanul leendő eszközlésére felhivassék, elhatározta. Arad város szintén indokolt felterjesztést tesz a kormányhoz Lendl kapitánynak példás megbüntetése

és a katonai becsületbíróóság eljárásának rossz-szalása iránt. A függetlenségi képviselők közül többen Göcزل tiszteletere lakomát rendeztek, az egyetemi ifjuság pedig üdvözlő feliratot nyújt át neki.

— **Rövid hírek:** Jolsván nagy tűz volt, több gazdasági épület leégett. — A „Rozsnyói Híradó“ érdekes levelét közölte Szemere Miklósnak. — A francia szerzeteseknek százezer holdnál több földjük van Franciaországban — 300 millió frt értékben. — **Kávé-verseny** jött dívatba Brüsszelben, a nyertes — aki legforróbb kávéból legtöbb eszével megiszik — új ruhát kap. — **Shanghai**ban világiállítás lesz 1883-ban. — **Amerikában** egy olyan ember fogtak el, akinek négy hó alatt tizenegy felesége volt. — **107 éves** asszony halt meg Nagy-Zerinden. — **Komárom**ba 32 év után mult héten vonult először be a magyar honvédség. — **Háry János**ról, Garay obsitosáról, aki írja egy tolnamegyei közlőny, hogy csakugyan élt, s 1854-ben halt meg Szegzárdon. — **Százezer** frtot sikkasztott egy tozsdelátogató Bécsben. — **A nőipark**állítás bíráló bizottsága megállapította a kintünetéseket. — **Ablakadót** szándékozik behozni a pénzügyminiszter. — **New-York**ba mult augusztus hóban 33.738 kivándorló érkezett, ezek közül 1000 osztrák-magyar. — **A rozsnyói mükedvelők** színeloadást terveznek újból.

Szerkesztői üzenetek.

...sz. ...a. Kegyed is buvódit akar játszani? L. M. Ott voltunk. A távirat ezéjárt érte. —x. Köve hiszünk a — sógornak. Kasztor. Csak jövőre jöhet; levelünkre választ kérünk. Köszönjük a nem várt kintünetést. Peleskei. Tovább! mig tüzes a vas. T. E. Mikor lesz ismét szerencsénk? Kérjük. Sz. I. Hallgat a krónika. Köszönettel veszünk egyet-mást, csak savanyu ne legyen.

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Porubszki Pál.

Szerkesztőárs: **Fóthi Kovács Béla.**

H I R D E T É S E K.

Haszonbéri hirdetemény.

1066. sz. K. i. 881. — Nagy-Rőcze rendezett tanácsu város tulajdonához tartozó öt helyen nyitható italméresi jog, városi fürdő, szintén italméresi joggal és vágó-híd, az 1882-ik évi január hó 1-ső napjától kezdve, három egymásután következő évekre, folyó évi szeptember hó 26-ik napján, d. e. 10 órától megtartandó nyilvános árverésen, egyenként — a városháza tanácstermében — bérbe fognak adatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órákban a főjegyzői hivatalban megtekinthetők.

Kelt Nagy-Rőczén, 1881. év szeptember hó 1-én.

3—3

Árva József, polgármester.

Hirdetemény.

872. sz. — A nagymélt. m. kir. közmunka- és közlekedési minisztérium az 1881. évi szeptember hó 11-én kelt 10950. számú rendeletével a budapest-vác-kassai államút 181—182 km. szakaszán lévő Turócz patak-híd helyreállítását 2467 frt 53 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása céljából az 1881. évi szeptember hó 24-ik napjának d. e. 10 órájára a Gömör-Kishont t. e. megyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előirt 10% nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kintüött nap 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyalhoz inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

Kelt Rimaszombat, 1881. szept. hó 15-én.

Beliczay László, hivatalfőnök.

Báró Vay Dénesné született **Draskóczy Klementina** urnó **bellényi birtoka** (Rimaszombattól egy órányira) mely 215 hold szántóföldből, 41 h. kaszás rétből és 140 hold legelőből áll, s lakó- és gazdasági épületekkel, őszi vetéssel és takarmánykészlettel el van látva, 1882. év január 1-től kezdve több évekre **haszonbérbe adatik**. A feltételek iránt értesítést ad **Csider Károly** ügyvéd Rimaszombatban.

Hirdetemény.

A rimabrézói közbirtokossági vendéglő-, italméresi jog-, hús-vágószék, állással és kert-részlettel: az 1882-ik évi január 1-én kezdődő — három évi bértartamra, a legközelebbi **október hó 6-ik napján Rimabrézón** megtartandó árverés útján haszonbérbe adandó.

Az árverésben résztvevők: kétszáz forint bánatpénzt tesznek le, mely bánatpénzt bérlo — az egy évi bérösszeg negyedrészenek megfelelő mennyiségre kiegészítve, a bérlet biztosítására cautióképen — azonnal lefizet. — A haszonbérlet föltételei, alólírott nál megtekinthetők.

Rimabrézó, 1881. évi szeptember 10.

Marton Kálmán,
közbirt. igazgató.

Hirdetemény.

Danielisz Károly örököseinek tulajdonukhoz tartozó, Rimaszombatban a losonczy utcában fekvő lakóház, festőműhely és mangorlóval, szabad kézből eladandó, esetleg folyó év szeptember 29-től bérbe is kiadandó, — a venni vagy bérteni kívánók bármikor értekezhetnek alólírott nál.

Szontagh Károly.

Meghívás.

A nagyrócezi kölesönös segély-szövetkezetnek a pénztárnok választása céljából f. évi október hó 2-ik napján d. u. 2 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre az alapszabályok értelmében az intézet jogosított tagjait tisztelettel meghívja.

Nagy-Rőczén, 1881. évi szeptember 7-én.

Hlavács Sámuel,
igazg. elnök.